

VIII. Puhtaanapitolaitos.

Puhtaanapitolaitoksen kertomus vuodelta 1932 oli seuraavan sisältöinen:

Vuonna 1932 voimassa olleen ohjesäännön mukaan kaupungin puhtaanapitotoimen ylin johto kuului puhtaanapitohallitukselle. Missä tapauksissa terveydenhoitolautakunnalla oli toimivalta puhtaanapitoasioissa oli säädetty terveydenhoitosäännössä ja Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestyksessä.

Puhtaanapitohallituksen kokoonpanossa tapahtui vuoden varrella muutos. Hallituksen monivuotinen jäsen, entinen puheenjohtaja ja vuodeksi 1932 valittu varapuheenjohtaja, rakennusmestari A. W. Malmi kuoli elokuun 12 p:nä. Kunnianosoitustilaisuudessa hallituksen kokouksessa elokuun 29 p:nä puheenjohtaja mainitsi muun muassa, että rakennusmestari Malmi oli innostunut puhtaanapitolaitoksen kehitykseen ja oli tehnyt huomattavia aloitteita kaupungin puhtaanapitotoiminnan edistämiseksi.

Edesmenneen rakennusmestari Malmin tilalle kaupunginvaltuusto valitsi syyskuun 7 p:nä puhtaanapitohallituksen jäseneksi filosofiantohtori K. Huhtalan, joka hallituksen kokouksessa seuraavan lokakuun 10 p:nä valittiin varapuheenjohtajaksi vuoden loppuun.

Puhtaanapitohallitukseen kuuluivat kertomusvuonna seuraavat henkilöt: filosofianmaisteri G. Estlander puheenjohtajana, rakennusmestari A. W. Malmi ja hänen kuoltuaan filosofiantohtori K. Huhtala varapuheenjohtajina sekä seppä K. Kaukonen, kivityöntekijä O. Nuutinen ja posliiniteknikko A. G. Nyman jäseninä. Kaupunginhallituksen edustajana puhtaanapitohallituksessa oli teknillinen johtaja, insinööri E. Moring, jonka toiminta-alaan puhtaanapitolaitos kuului. Sihteerinä toimi vanhempi oikeusneuvosmies K. Furuholm ja esittelijänä puhtaanapitolaitoksen johtaja E. Rosenbröijer.

Puhtaanapitohallitus kokoontui kertomusvuonna 19 kertaa. Sen pöytäkirjain pykäläluku oli 295, diariin vietyjen asiain luku 348 ja lähetettyjen kirjelmäin luku 79. Vuoden varrella käsitellyistä asioista mainittakoon seuraavat:

Hallituksen laadittamat ehdotukset puhtaanapitolautakunnan, puhtaanapitolaitoksen ja sen tiliviraston uusiksi johtosäännöiksi kaupunginvaltuusto lokakuun 26 p:nä hyväksyi erinäisine pienine muutoksineen ja vahvisti voimaanastuviksi tammikuun 1 p:stä 1933 lukien.

Suomen rakennusmestariiliiton kunnallisen osaston ehdotuksen johdosta huoltokonttorin perustamisesta kaupungin palveluksessa oleville henkilöille, hallitus päätti mielipiteenään lausua, että joskin periaatteessa voidaan ajatella huoltokonttoria perustettavaksi, kaupungin ei olisi siihen ryhdyttävä, etenkin kun siitä olisi seurauksena toimihenkilöiden lisääminen ja siis myös lisämenoja. Sitä vastoin oli hallituksen mielestä ajateltavissa että eri laitosten

henkilökunnat omasta toimenpiteestään perustaisivat huoltokonttoreja ja itse hoitaisivat niitä.

Hyväksyen hallituksen tekemän ehdotuksen kaupunginvaltuusto päätti tammikuun 1 p:stä 1933 lukien lakkauttaa laitoksen varastonhoitajan toimen sekä varastonhoitajan ja tuntikirjurin tointen sijalle perustaa 6 palkkaluokkaan ja V kielitaitoluokkaan kuuluvan toimistoapulaisen toimen. Siten säästyi yli 20,000 markkaa vuodessa.

Kysymys yleisistä suuntaviivoista kaupungin varasto-olojen vastaiseksi kehittämiseksi sekä tämän yhteydessä kysymys varastojen hankintaa ja hoitoa koskevista toimenpiteistä oli vuoden varrella hallituksen käsiteltävänä.

Hallitus oli kertomusvuoden lopussa pakotettu pyytämään lisämäärärahoja yhteensä 338,000 markkaa nimittäin 82,000 markkaa kaluston kunnossapitoon, 98,000 markkaa työpalkkoihin ja 158,000 markkaa tarveaineisiin.

Viranhaltijain huoltovelvollisuuskysymys oli useita kertoja hallituksen käsiteltävänä. Kaupunginvaltuusto oli näet päättänyt, että viranhaltijain peruspalkkojen määristä oli vuoden 1932 aikana vähennettävä huoltovelvollisilta 5 % ja viranhaltijoilta ilman huoltovelvollisuutta 10 %.

Koska puhtaanapitolaitoksen vahtimestarintoimi palkkaukseen nähden oli erittäin epädullisessa asemassa muihin vahtimestarintoihin verrattuna, hallitus ehdotti toimen siirrettäväksi 1:stä 4:een palkkaluokkaan. Hyväksyen hallituksen perustelut valtuusto ei kuitenkaan katsonut voivansa siirtää mainittua virkaa korkeampaan kuin 2:een palkkaluokkaan.

Koska työvoimaa oli riittävästi saatavana hallitus epäsi Helsingin automiesyhdistyksen tekemän omilla hevosilla ajavien ja kuorma-autoilijoiden tuntipalkkojen korottamista koskevan anomuksen.

Puhtaanapitolaitoksen ehdotuksesta kaupunginhallitus hyväksyi Helsingin puhtaanapitolaitoksen ammatillisen osaston r.y:n anomuksen erikoisautojen kuormaaajain ja hevosmiesten tuntipalkkojen korottamisesta 7 markasta 7: 50 markkaan tammikuun 1 p:stä 1933 lukien.

Vuodeksi 1932 vahvistetut eri työläisryhmien tuntipalkat ovat esitetyt allaolevassa taulukossa:

	Smk.		Smk.
Monttöörit	10: —	Ulkotyöapurit	5: 50
Autonkuljettajat	9: —	Tilapäiset työntekijät talvisaik.: Naineet	4: —
Maalarit	9: —	Naimattomat	3: 20
Villaaajat, sorvarit ja sepät	9: —	Naiset raskaassa työssä	6: —
Puusepät	8: 40	» muussa työssä	4: 50
Apurit, korjauspajoissa, vanh. » nuoremm.	7: 50 6: 50	» pesu- ynnä puhdistust. Malmin kaatopaikalla:	4: —
Ryhmäetumiehet	8: 40	Miehet	8: —
Vaunumiehet kuormauspaikeilla	8: —	Naiset	7: —
Ajomiehet kaupungin hevosilla	7: —	Hevostallissa palvelevat miehet	7: —
Ajomiehet omine hevosineen ...	12: —		
Kadunlakaisijat	7: 50		

Laitoksen johtaja oikeutettiin yksityistapauksissa työntekijäin paremman ammatitaidon tai työkyvyn taikka ahkeruuden perusteella korottamaan palkkaa enintään 10 %:lla.

Kaupunginhallitus oikeutettiin erikoisten seikkojen perusteella korottamaan vahvistettua palkkaa määrätyn nimikkeen kohdalla enintään 10%:lla.

Urakkatyötariiffien vahvistaminen oli hallituksen asiana.

Käsiteltyään kysymystä kuinka pitkän ajan kuluttua kaupungin palveluksessa olevan viranhaltijan tahi työläisen irtisanominen on tapahtuva

yhtäjaksoisissa sairastapauksissa, hallitus päätti ehdottaa, että sekä viranhaltijain että työläisten irtisanominen katsottaisiin tapahtuneeksi yhden vuoden kuluttua sairasloman alkamisesta, kuitenkin siten, että kumpaankin toimihenkilöryhmään nähden voitaisiin myöntää kuuden kuukauden pidennys edellyttäen että sairas lääkärintodistuksen tai muun luotettavan selvityksen perusteella voi tehdä todennäköiseksi, että hän voi ryhtyä tointaan uudelleen hoitamaan.

Ehdotus uusiksi määräyksiksi kaupungin työntekijöille tulevasta sairasa- ja hautausavustuksista oli vuoden varrella hallituksen käsiteltävänä.

Kertomusvuonna käsiteltiin viranhaltijain kesäloma-ajat, erään viranhaltijan sairasloma-anomus, 143 työntekijän sairas- ja 10 hautausapuanomusta, 15 työssä sattunutta tapaturmaa sekä 9 työntekijän eläkeanomusta.

Muutamien Sörnäisten rantatien varrella sijaitsevien teollisuuslaitosten valitettua puhtaanapitolaitoksen mainitulla tiellä olevan kuormaustaipaikan aiheuttamista haitallisuuksista sekä terveydenhoitolaitekunnan ehdotettua saman paikan poissiertämistä kaupunginvaltuusto puhtaanapitohallituksen esityksestä päätti, että kyseessä oleva kuormaustaikka siirrettäisiin korttelin n:o 662 ranta-alueelle. Siirtämiskustannukset arvioitiin nousevan 320,000 markkaan, mikä erä merkittiin vuoden 1933 menoarvioon. Hallitus esitti vielä toivomuksenaan, että siirto tapahtuisi niin hyvissä ajoin, että uusi kuormaustaikka voitaisiin ottaa käyntiin kesällä vuonna 1933.

Teatteriesplanaadissa oleva vedenheittolaitos ehdotettiin siirrettäväksi viereiseen mukavuuslaitokseen.

Menojen vähentämiseksi hallitus katsoi olevan syytä erinäisissä kohdin supistaa edellisenä vuonna vahvistettua katujen ja teiden puhtaanapidon talviohjelmää, silmälläpitäen kuitenkin liikenteen vaatimuksia. Esitys erinäisistä muutoksista tehtiin kaupunginhallitukselle.

Ehdotus lumenkaatopaikoiksi sekä hevosella että moottorivoimalla kuljettavia kuormia varten laadittiin.

Hallituksen esityksestä myönnettiin laitokselle oikeus poistaa tavara-luettelosta 40 kappaletta käytettyjä rikkarattaita ja 30 kappaletta rekiä myymällä ne huutokaupalla. Myyntierä nousi yhteensä 2,247 markkaan. Sitäpaitsi oikeutettiin laitos hallituksen esityksestä myymään tarpeettoman hevosenvetämän vanhan kasteluvaunun 3,000 markan käteismaksusta.

Puhtaanapitolaitos. Puhtaanapitolaitoksen oli vuonna 1932 suoritettava sekä kaupungille että, sopimusten nojalla, yksityisille kiinteistönomistajille kuuluva puhtaanapito, käsiteltävä ja myytävä kertyviä jätteitä, hoidettava työvälineitään ja tarveaineitaan sekä pidettävä kunnossa kaupungin yleisiä mukavuuslaitoksia.

Toiminta jakaantui kuten aikaisemminkin katujen puhtaanapitoon, kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapitoon sekä osastoon, joka käsitti työkonoiden ja työvälineiden kunnossapidon ja korjaukset. Työt oli järjestetty seuraavalle kahdeksalle erikoisosastolle: hallinto; katujen puhtaanapito; kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito; Malmin kaatopaikka; varasto; korjauspaja; autotallit ja -korjaamo; sekä hevostalli.

Hallinto. Puhtaanapitolaitoksen päällikkönä toimi johtaja laitoksen tarkastajan ollessa apulaisjohtajana. Työnsinöörin erikoistehtäviin kuului tilastollisten yhdistelmien laatiminen eri töiden työilmoitusten nojalla. Ylityönjohtaja valvoi lähinnä alimman työnjohdon toimintaa.

Sekä puhtaanapitohallituksen että puhtaanapitolaitoksen tilejä hoiti johtajan valvonnan alaisena puhtaanapitolaitoksen tilivirasto. Kassavirastona oli rahatoimisto.

Kuljetusvälineitä, urakoitsijoiden	—	32
Kuorma-autoja, laitoksen omia	3	5
S:n, urakoitsijoiden	—	16
Purgatorrattaita	126	—
Lakaisukoneita	5	—

Kesätyöt käsittivät puhtaanapidettävien alueiden päivittäisen lakaisemisen ja kertyneiden katurikkojen poiskuljettamisen. Poutasäällä oli jalkakäytävät ja ajotiet ennen lakaisemista runsaasti kasteltava. Kadulla kasvava ruoho oli poistettava.

Katujen lakaisutyöt suoritettiin sekä koneellisesti Karrier lakaisukoneilla että käsin käyttämällä paikallislakaisujärjestelmää. Koneita voitiin käyttää ainoastaan noppakivillä tahi asfalttibetonilla päällystetyillä kaduilla. Vilkasliikenteisillä kaduilla kaupungin keskustassa toimitettiin koneellinen lakaisu varhain aamulla. Paikallislakaisujärjestelmässä käytettiin käsilakaisurattaita n.s. purgatorkojeita. Katujen kastelemiseen käytettiin imu- ja painepumpuilla varustettuja erikoisautoja. Ruoho poistettiin käyttämällä Vegebelleum ja Kitko nimisiä kemikalieita. Katujen kastelemiseen kului 20,397 m³ merivettä ja 21,507 m³ vettä vesiposteista.

Pölynsitomiseksi kasteltiin katuja ja teitä sulfiittiliipeällä ja kalsiumkloriidiliuoksella, nim. 18,200 m² 9,450 kg:lla haihdutettua lipeää ja 44,200 m² 7,820 kg:lla kalsiumkloriidiä. Kustannukset nousivat edellisessä tapauksessa n. 69 ja jälkimmäisessä n. 39 penniin m²:ltä.

Katujen puhtaanapidon talvityöt käsittivät lumenauraamista, -luontia ja -lakaisemista, jään hakkausta, katuojien avaamista, katukäytävien ja ajoteiden hiekoittamista, lumenkuljettamista kaatopaikoille sekä viimeksimainittujen hoidon.

Nykyaikainen autoliikenne vaatii talvisin paljon laajempia katujen puhtaanapitotöitä kuin vanhan ajan hevosliikenne. Tämän johdosta oli välttämätöntä laatia erityinen ohjelma talvitöitä varten. Liikenteen mukaan jaettiin kadut kolmeen ryhmään. Ensimmäisen ryhmän kadut pidettiin joltisenkin lumesta vapaina, ainoastaan poikkeustapauksissa sai lumi- ja jääpeite ylittää 3 sm. Kadun varrelle ei lumikinoksia saatu pitemmäksi aikaa jättää. Toisen ryhmän katujen ajoradalla lumipeite sai olla niinkin paksu, että ajotain saattoi syntyä pyöränraiteita kumminkaan estämättä autoliikennettä. Kinoksia sai jättää kadun varrelle sellaisiin kohtiin, missä ei ollut autojen pysäköimispaikkoja. Kolmannen ryhmän muodostivat kadut, joilta lumi poistettiin ainoastaan sikäli, kun se oli liikenteen ylläpitämiseksi välttämätöntä. Jalkakäytävät olivat, riippumatta mihin luokkaan vastaava liikenneväylä kuului, aina puhdistettava liikennettä häiritsevistä lumesta, tasoitettava ja hiekoitettava kivettömällä ja puhtaalla hiekalla.

Kuten edellisinä vuosina käytettiin talvityöissä ryhmäjärjestelmää. Lumen auroaminen toimitettiin osittain vuokrahevosten vetämillä lumiauroilla, osittain taas laitoksen moottoriauroilla. Tiehöylätraktoreja käytettiin ajoteiden tasoittamis- ja leventämistöissä. Lumenkuljetus suoritettiin urakkatyönä vuokrahevosilla ja -autoilla. Hevosilla kuljettavia kuormia varten oli järjestetty 14 ja moottorivoimalla kuljettavia kuormia varten 9 lumenkaatopaikkaa.

Kertomusvuonna kului 3,595 m³ hiekkaa, mikä vastasi 4,930 m³ vuonna 1931 ja 3,477 m³ vuonna 1930. Eri tarkoituksiin katujen puhtaanapitotöissä käytetty työtuntimäärä ilmenee seuraavasta taulukosta.

Työn laatu.	Henkilöpäivätyöt.		Hevospäivätyöt.		Autopäivätyöt.	
	Vakin. työaika.	Yliaika.	Vakin. työaika.	Yliaika.	Vakin. työaika.	Yliaika.
	T y ö t u n t e j a .					
Lakaisu	147,236	238	2,372	32	5,796	36
Lumenluonti y. m.	154,284	2,463	—	—	—	—
Lumenaeraus	1,321	46	6,476	278	2,513	46
Lumenkuljetus, laitoksen suorittama	—	—	2,328	—	642	—
Lumenkuljetus, urakoitsijoiden suorittama ...	—	—	—	—	—	—
Lumenkaatopaikk. hoito ..	16,842	1,318	—	—	—	—
Hiekoitus	1,749	148	11,634	648	2,596	194
Kastelu	6,822	56	—	—	6,822	56
Tilapäiset työt	4,247	—	—	—	—	—
Yhteensä	332,501	4,269	22,810	958	18,369	332

Sitäpaitsi kuljetettiin 1,948 hevoskuormaa ja 3,194 autokuormaa rikkoja sekä 148,462 hevoskuormaa ja 43,164 autokuormaa lunta. Osaston toimesta pidettiin puhtaana yhteensä 2,105,000 m², kaikkiaan 8,863,087: 70 markan kustannuksin.

Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapilo. Paitsi kaupungin omien talojen ja mukavuuslaitosten puhtaanapidosta, huolehti laitos sopimusten nojalla yksityisille talonomistajille kuuluvien kiinteistöjen puhtaanapidosta. Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapitoon nähden kaupunki oli kertomusvuonna jaettuna kahteen pääpiiriin kuormaustaipaikkoinen. Kummassakin piirissä toimi vastuunalainen työnjohtaja, joka lähinnä valvoi jätteiden kuljetus-, kuormausta- ja purkaustöitä. Kuormien tarkkailua varten toimi kirjuriina apulaistyönjohtaja. Kuormaustaipaikat sijaitsivat Sörnäisten rantatien tontilla n:o 17 ja Länsi sataman korttelissa n:o 263, mistä jätteet rautateitse kuljetettiin Malmin kaatopaikalle. Kertomusvuonna lähetettiin sitäpaitsi suurehko määrä jätteitä väliaikaisille kaatopaikoille Munkkiniemeen, Talin kartanoalueelle ja varsinkin Viikin latokartanolle sekä kaupungin läheisyydessä sijaitseville yksityisten tiloille.

Viikottain tehtiin kirjallisia ilmoituksia kuormaustaipaikoille tuotujen ja niistä Malmille ja muuanne lähetettyjen erilaisten jätteiden määrästä. Alempana on yhdistelmä näistä ilmoituksista.

	Lähetettyjä jätteitä yhteensä, m ³ .	Niistä lähetettiin Malmin kaatopaikalle, m ³ .
Rikkoja ja talousjätteitä	116,101	15,432
Makkilantaa	6,419	5,027
Hevoslantaa	1,399	111
Hajotuskaivojätteitä	7,160	6,116
Tuhkaa	14,467	—
Rakennuspaikkajätteitä	1,070	—
Yhteensä	146,616	26,686

Kaupungista lähetettiin seuraava määrä vaunukuormia jätteitä suoraan allamainituille asemille:

Asema.	Makkilantaa.	Hevoslantaa.	Rikkoja ja ta- lousjätteitä.	Paperi- jätteitä.	Yhteensä.
Espoo	4	6	2	—	12
Hyvinkää	1	—	—	—	1
Jorvas	1	2	1	—	4
Kauklahti	—	3	1	—	4
Kauniainen	—	9	8	—	17
Kela	5	—	—	—	5
Kerava	—	2	—	—	2
Kilo	2	—	—	—	2
Kirkkonummi	2	—	—	2	4
Korso	1	—	2	2	5
Leppävaara	—	—	14	1	15
Malmi.....	—	2	30	194	226
Masala	7	3	46	—	56
Meltola	—	1	—	—	1
Nikkilä	—	—	2	—	2
Oulunkylä	3	1	2	2	8
Pitäjänmäki	—	—	4	3	7
Pukinmäki	—	—	2	3	5
Röykkä	—	—	4	—	4
Siuntio	1	—	—	—	1
Tikkurila	—	—	5	5	10
Yhteensä	27	29	123	212	391

Osaston eri työntekijäin keskimäärä viikkoa kohden selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Ajomiehiä	8	Apureita	29
Vuokra-ajureita	1	Vaunumiehiä	5
Autonkuljettajia	40	Siivoojattaria	12
			Yhteensä 95

Teknilliseen varustukseen kuului 26 erikoisautoa, 14 laitoksen kuorma-autoa, 4 yksityisten kuorma-autoa, 1 kaivotyhjennysauto, 9 kpl. rattaita, 9 rekeä, 8 laitoksen hevosta ja 1 vuokrahevonon.

Hajotuskaivojen tyhjentäminen oli vuoden varrella luovutettu kahdelle urakoitsijalle. Nämä tyhjensivät 923 talon kaivot, joista 143 oli korjattava ja tyhjennettiin sen vuoksi perinpohjin. Sitäpaitsi tyhjennettiin vuoden varrella 139 sade- ja likakaivoa. Työn suoritti 8 työntekijää laitoksen kaivotyhjennysautolla ja neljällä urakoitsijoiden omistamalla kuorma-autolla.

Kaikkiaan pidettiin puhtaana 1,849 kiinteistöä, 27 yleistä mukavuuslaitosta ja 40 vedenheittopaikkaa, yhteensä 6,025,713: 14 markan kustannuksin.

Kiinteistöjen puhtaanapitoon käytetty määrä tunteja käy selville seuraavalla sivulla olevasta taulukosta.

Työn laatu.	Henkilöpäivätyöt.			Hevospäivätyöt.		Autopäivätyöt.		
	Vakin. työ-aika.	Yli-aika.	Urak-katyöt.	Vakin. työ-aika.	Yli-aika.	Vakin. työ-aika.	Yli-aika.	Urak-katyöt.
T y ö t u n t e j a .								
Kiinteistöjen puhtaanapito	74,812	184	—	22,096	172	90,876	184	—
Muk. laitojen puhtaanapito	26,460	—	—	—	—	5,027	—	—
Hajotuskaivojen tyhjennys	1,038	—	7,856	—	—	1,038	—	7,856
Yhteensä	102,310	184	7,856	22,096	172	96,941	184	7,856

Malmin kaatopaikka. Työn valvonta oli uskottu työnjohtajalle ja hänen alaisinaan työskenteli 7 miestä jätteiden purkaus- ja kuormaustöissä, 3 miestä kaatopaikkojen hoidossa, 3 miestä levyastioiden puhdistuksessa, 4 miestä levyastioiden korjauksessa ja uusien valmistuksessa, 2 vartijaa ja 3 miestä sekalaisissa töissä, yhteensä 22 miestä.

Tuntien lukumäärä eri töissä näkyy seuraavasta yhteenvedosta:

Työn laatu.	Vakinainen työaika, tunteja.	Urakka-tunteja.
Jätteiden purkaus	4,028	4,568
Romun kuormausta	932	1,362
Kaatopaikan hoito	5,838	—
Höyrykattilan lämmitys	832	—
Levyastiain puhdistus	5,438	—
» korjaus	5,236	—
Uusien levyastiain valmistus	2,018	—
Rautatievaunujen korjaus	612	—
Rakennusten kunnossapito	226	—
Vartiointi	864	3,534
Yhteensä	26,024	9,464

Yhteensä kuormattiin 1,431 ja purettiin 1,672 rautatievaunullista jätettä ja romua.

Vuodesta 1921 oli eläinraatojen hävittäminen jätetty puhtaanapitolaitoksen huolehdittavaksi, mikä toimi sitä ennen oli uskottu erityiselle rankkurille. Raadot kuopattiin keskussairaalan alueelta osoitettuun paikkaan. Huhtikuun 1 p:stä 1930 ei mainittua aluetta enää saatu käyttää tähän tarkoitukseen, vaan oli raadot rautateitse kuljetettavat poltettaviksi Malmin kaatopaikalle, johon edellisenä vuonna oli rakennettu erityinen polttouuni raatojen hävittämistä varten. Polttouunissa poltettiin vuoden kuluessa 214 koiraa, 452 kissaa, 4 hevosta ja 1 hylje, kaikkiaan 671 raatoa sekä sitäpaitsi 9 kuormaa pilaantunutta lihaa.

Varasto hoiti varastonhoitaja, kirjuri ja varastomies. Tammikuun 1 p:nä oli varasto arvoitu 533,205: 34 markaksi, vuoden kuluessa ostettiin tavaroita 1,109,161: 05 markan arvosta ja käytettiin 1,316,129: 34 markan arvosta, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 326,237: 05 markaksi.

Korjauspaja. Töiden lähin valvonta oli uskottu työnjohtajalle. Työntekijäin lukumäärä viikkoa kohden oli keskimäärin 21, joista 8 oli ammattityöläisiä ja 13 aputyöläisiä; heidän yhteinen työtuntimääränsä oli 50,592, kuten allaolevasta yhteenvedosta tarkemmin selviää:

Työn laatu.	Vakinainen työ- aika, tunteja.	Urakka- tunteja.	Yhteensä tunteja.
Katujen puhtaanapito-osaston laskuun pidetty kunnossa:			
Työkaluja	1,958	212	2,170
Työkojeita ja ajoneuvoja	6,148	308	6,456
Työkojuja ja hiekkavajoja	3,724	426	4,150
Lumisiltoja	1,590	214	1,804
Kiinteistöjen puhtaanapito-osaston laskuun pidetty kunnossa:			
Työkaluja	1,189	—	1,189
Työkojeita ja ajoneuvoja	3,956	164	4,120
Työkojuja	2,139	318	2,457
Yleisiä mukavuuksilaitoksia	3,876	486	4,362
Hevostallin töitä:			
Työkalujen kunnossapito	56	—	56
Hevosten kengitys	535	223	758
Autotallin töitä:			
Autojen korjaus	5,319	310	5,629
Sekalaisia töitä:			
Rakennusten kunnossapito	7,236	1,382	8,618
Autotallin ja varaston sisustamistyöt	7,853	648	8,501
Sekalaisia muita töitä	322	—	322
	Yhteensä 45,901	4,691	50,592

Korjauspajan työkustannukset nousivat 803,469: 80 markkaan, joista 518,538: 50 markkaa meni työpalkkoihin.

Autotalli ja -korjaamo. Erityiselle työnjohtajalle oli uskottu lähin johto autotalleissa. Työntekijäin lukumäärä keskimäärin viikkoa kohden oli 14, joista 8 oli ammattityöläisiä ja 6 aputyöläisiä.

Puhtaanapitolaitoksen keskusaseman alueella, kortteleissa n:ot 468 ja 469 Turuntien varrella, mihin autokorjaamo oli sijoitettu, oli laitoksen käytettävänä kaksi autotalleiksi sisustettua vanhaa tallirakennusta. Kertomusvuonna järjestettiin samalla alueella oleva hevostalli autotalleiksi. Sitäpaitsi oli laitoksen käytettäväksi vuokrattu autotalli Vaasankadun 21:stä. Autovarasto käsitti 75 autoa allamainittuja merkkejä:

Kuorma-autoja:	Kasteluautoja:	Magirus kaivontyhjennys-
Ford 28	Berliet 4	auto 1
Chevrolet 18	De Dion Bouton ... 1	Tiekarhu tiehöyliä 6
International 1	Selden 2	Buick henkilöauto 1
Dodge Brothers ... 2	Daimler-Benz 3	Harley Dawidson moottori-
Volvo 2	Karrier lakaisuk... 5	pyörä 1
		Yhteensä 75

Kuorma-autoja käytettiin seuraava määrä tunteja allamainittuihin tarkoituksiin:

	Tunteja.	Kuljettamaan:	Tunteja.
Kuljettamaan:		Hiekkaa	569
Taloussjätteitä	86,035	Luudaksia	140
Makkilantaa	10,052	Halkoja	222
Rikkoja	5,832	Sekalaista	3,016
Lunta	1,834		
		Yhteensä	107,700

Kasteluautoja käytettiin 6,878 tuntia, lakaisuautoja 4,849, tiehöyliä 1,367 ja kaivotyhjennysautoja 1,038 tuntia.

Hevostalli. Kertomusvuonna siirrettiin hevostalli keskusasemalta Kampin alueelle. Henkilökunnan työtuntimäärä oli vuoden varrella 4,165. Vuoden alussa oli 13 hevosta ja vuoden kuluessa lopetettiin 3 työhön kelpaamattomia hevosta, joten hevosten lukumäärä vuoden lopussa oli 10. Hevosten ruokkimiseen käytettiin 40,110 kg heiniä ja 16,044 kg kauraa. Hevoset olivat sairaina 49 päivää. Eläimiä käytettiin seuraaviin töihin yhteensä 24,842 tuntia:

Työn laatu.	Vakinainen työaika.	Työtunteja.	
		Yliaika.	Yhteensä.
Katujen puhtaanapito	2,472	78	2,550
Kiinteistöjen »	22,096	172	22,268
Raatojen kuljetus	5	19	24
Yhteensä	24,573	269	24,842

Työntekijäin erinäiset edut. Vuoden varrella myönnettiin 143 työntekijälle sairasavustusta 13,861 työtunnista ja 10 työläisen kuolemantapauksen johdosta maksettiin heidän perillisilleen asetuksenmukaista hautausavustusta.

Kesälomaa nautti 325 työntekijää, niistä 117 18 päivää, 124 12 päivää, 72 7 päivää ja 12 4 päivää, mikä vastasi 31,324 työtuntia.

Vuoden kuluessa sattui 15 tapaturmaa, joista maksettiin asianmukaista korvausta.

Hallituksen vahvistaman määräyksen mukaisesti annettiin työntekijöille työpuseroita, umpisuojaus, nahkarukkasia, esiliinoja ja sadetakkeja. Työläisille suoritettiin palkkoina kaikkiaan 8,884,866:80 markkaa ja erinäisinä etuina 530,128:60 markkaa, siitä 103,994:15 sairasavustusta, 14,580 markkaa hautausavustusta, 266,262:90 markkaa kesälomapalkkoja, 52,554:30 markkaa tapaturmavakuutusmaksuja ja 92,737:25 markkaa vaatetusmaksuja.

Varat. Joulukuun 31 p:nä 1931 oli puhtaanapitolaitoksen kalusto viety kirjoihin 6,997,822:10 markan arvoisena ja kiinteistöt 1,684,710:95 markan arvoisina. Vuoden varrella ostettiin kalustoa 339,499:10 markan arvosta ja kiinteistöjen arvo kohosi 124,419:45 markalla. Sittenkun 1,177,640:05 markkaa oli poistettu kalustojen arvosta ja 291,970:45 markkaa kiinteistöjen arvosta siirrettiin 7,676,841:10 markkaa säästönä vuoteen 1933.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liiketilinpäätös per joulukuun 31 p:nä 1932 osoitti seuraavat loppusummat:

	Katujen puhtaanapito.			Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuksilaitosten puhtaanapito.		
	Kaupungin osuus.	Yksityisten osuus.	Yhteensä.	Kaupungin osuus.	Yksityisten osuus.	Yhteensä.
	Suomen markkaa.					
Menot:						
Työnjohto	342,711	60,493	403,204	58,794	178,485	237,279
Yleiset työkustannukset	—	—	—	963,786	2,548,451	3,512,237
Lakaisu	1,768,896	314,533	2,083,429	—	—	—
Katujen kastelu; veden kulutus kiinteistöjen puhtaanapidossa ...	303,081	57,846	360,927	2,267	2,073	4,340
Lumityöt	2,624,873	508,485	3,133,358	—	—	—
Hiekoitus	302,668	52,455	355,123	—	—	—
Sekalaiset työt	40,688	—	40,688	—	—	—
Työkalujen kunnossapito	36,382	6,115	42,497	691	2,074	2,765
Vartijain palkkaus ...	—	—	—	—	—	—
Lämpö	5,951	1,050	7,001	2,645	2,907	5,552
Valaistus	3,798	671	4,469	2,313	1,515	3,828
Tarverahat	8,983	1,397	10,380	927	3,267	4,194
Rautatierahdit	50,217	9,123	59,340	44,820	132,865	177,685
Puhdistus- ja desinfiomisaineet	—	—	—	8,530	2,699	11,229
Lääkkeet	126	8	134	9	26	35
Kulungit	131,426	129,823	261,249	122,877	150,124	273,001
Vuokrat	106,750	18,870	125,620	30,150	90,450	120,600
Kalusto	798,835	147,449	946,284	181,430	563,539	744,969
Kiinteistö	218,773	44,269	263,042	36,557	119,710	156,267
Malmin kaatopaikka ..	95,673	16,775	112,448	146,029	285,101	431,130
Varasto	27,017	4,771	31,788	4,222	12,584	16,806
Korjauspaja	309,843	54,832	364,675	57,455	113,659	171,114
Työntekijäin edut ...	234,064	23,368	257,432	43,067	109,616	152,683
Yksityisille henkilöille suoritetusta työstä syntynyt voitto ...	—	52,713	52,713	—	567,572	567,572
Yhteensä	7,410,755	1,505,046	8,915,801	1,706,569	4,886,717	6,593,286
Tulot:						
Korvaus katu- tai kiinteistöpuhtaanapid. .	429,477	1,505,046	1,934,523	350,256	4,886,717	5,236,973
Korvaamattomat menot samasta	6,981,278	—	6,981,278	1,185,517	—	1,185,517
Maksut yleisistä mukavuuksilaitoksista ...	—	—	—	35,655	—	35,655
Myydystä lannasta ...	—	—	—	116,414	—	116,414
Sekalaisista	—	—	—	18,727	—	18,727
Yhteensä	7,410,755	1,505,046	8,915,801	1,706,569	4,886,717	6,593,286